

Särskilt yttrande

Kommunstyrelsen 2021-05-26

Ärende 12 – Handlingsplan för demokratiutveckling

Demokratiutveckling kräver mer än medborgardialoger

Demokrati och utveckling av densamma i betydelsen medborgarnas valdeltagande och medborgarnas delaktighet, inflytande och medbestämmande förutsätter några avgörande faktorer – kunniga, informerade och medvetna medborgare. Om jämförelse ska göras mellan t ex valkretsar med högt valdeltagande och med lågt valdeltagande så vet varenda valforskare och valanalytiker att det höga valdeltagandet finns i valkretsar med en befolkning med hög utbildning och god socio-ekonomisk status, medan det låga valdeltagandet representeras av en befolkning med låg utbildning och sämre socio-ekonomiska förutsättningar. Många demokratiforskare skulle nog säga att fokus på att skapa jämlika och rättvisa socio-ekonomiska villkor för den sistnämnda befolkningen, bör vara en grundläggande prioriterad förändringsparameter i all demokratiutveckling. Det betyder ett långsiktigt reformarbete som inte ger snabba resultat mellan fyraåriga mandatperioder.

En annan faktor för utveckling av demokrati är samhällets närvaro där människor bor, lever och också verkar. Det handlar om det offentliga närvaro, det vill säga, de statliga, regionala och kommunala institutioner som bärs upp av de gemensamma skattepengarna och som är en av anledningarna till att val till styrningen av det offentliga görs vart fjärde år. Enligt samstämmiga forskarrön i valutvärderingar, påtalar dessa att representationen av det offentliga är bristfällig, ja till och med helt frånvarande i flera av de valkretsar där valdeltagandet är mycket lågt.

Under de senaste 20 åren har det offentliga istället för närvaro packat ihop och i Södertälje övergivit bland annat Hovsjö, Ronna, Geneta och Fornhöjden. Först monterade kundens nämnder och kontor ner; sedan försvann polisen, därefter socialtjänsten och en och annan fritidsgård. Till och med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan hade öppet vissa timmar i veckan i

stadsdelarna. Den lokala Hyresgästföreningen fick lämna sina kontor och centraliserades. Istället för utveckling har en successiv avveckling skett. Det bygger inte förtroendekapital eller tillit. Detta är särskilt viktigt i de stadsdelar som idag kallas för "utsatta". En återgång till decentralisering behöver övervägas.

Handlingsplanen lägger stort fokus på medborgardialoger. Många sådana har genomförts under ett 20-tal år i Södertälje kommun, men kan ifrågasättas huruvida de medverkat till ökat medborgarinflytande eller medbestämmande. Alltför ofta har den kommunala agendan redan varit spikad på förhand och dialogen närmast kan betraktas som ett slags alibi för redan fattade beslut eller förankringsinstrument utan inflytandepotential. Och flera exempel finns där medborgardialogens resultat inte har haft en budget till hands för ett genomförande. Det skapar misstroende och "dialogförställningen" blir enbart "ett spel för galleriet". Det läser medborgarna snabbt av och tröttnar. Det skapar förakt för myndigheter och även för politiska partier och förtroendevalda.

Om deltagande demokrati ska kunna utgöra ett komplement till den representativa demokratins beslutsprocesser måste medborgardialogen utvecklas och fördjupas, bli på riktigt ett inflytande och medbestämmande instrument – både de institutionaliserade i till exempel planprocesser och de mer tillfälliga i specifika frågeställningar och politiska sakområden. Ett seriöst arbete med medborgardialog och deltagande demokrati kommer att innebära omkostnader. Var finns dessa kostnadsposter idag i den kommunala budgeten?

Sait Yildis (V)

